

Sva vlastita imena mogu se pisati dvojjako: izvorno i fonetskom transkripcijom. Ako se piše izvorno, treba pisati drugom vrstom sloga (kurzivom ili masnim slovima) u svakom onom slučaju, ako u napisanoj riječi postoji znak, koji ne poznaje naša abeceda, ili znak, koji ima različitu glasovnu vrijednost negoli istovrsni znak naše abecede. Jednako treba postupati i sa citatima i uzrečicama na stranim jezicima, ako nisu stavljani u navodnike.

Prema tome mogu se običnim slovima pisati strana vlastita imena kao što su Verdi, Kairo, Madrid, Adenauer i tako dalje, a na primjer: Versaj, ili *Uersailles*, Vašington ili *Washington*, Dales ili *Dulles* i tako dalje.

Mislim, da čak ne bi bilo naodmet, da se u istom napisu, po volji i ukusu pisca, izmjenjuju oba načina, čime bi se samo pridonijelo podizanju opće kulture našeg čovjeka, što je na kraju, vjerujem, želja, i pristaša i protivnika fonetske transkripcije stranih vlastitih imena u našem pravopisu.

VARIJACIJE NA TEMU PRENOŠENJA AKCENTA NA PROKLITIKU

Bratoljub Klaić

(Nastavak)

Među primjerima za prenošenje brzog akcenta kod dvosložnih imenica i-deklinacije nalazimo više primjera za tip *mlādōst mlādosti*: »Počne govorit, jer ōn je budućnost i prošlōst znao« (Ilij. XVIII, 250), zatim: »... kojim je Zeus-bog | Od rane mladosti dao do ū starōst, bojeve teške | Da nam valjade biti...« (Ilij. XIV, 86), te: »Nego se nā svjetlōst brže požuri, sinko, i gledaj | Da to upamtiš sve...« (Od. XI, 223), kako valja čitati i u neoznačenom primjeru: »Krvava bješe po leđma, a na svjetlost posla je Zeus-bog« (Ilij. II, 309).

Na proklitici je brzi akcent i u tipu *čēljūst čēljūsti*, kako se vidi iz primjera: »Oružjem zāblastā polje, i društvo mi ū bježān ružnu | Nagna gromovni Zeus...« (Od. XIV, 268). Tako valja čitati i u neakcentuiranom primjeru: »Jer ga udari kamen oštřljati u gol'jen desnu« (Ilij. IV, 518), gdje je dakako akcent ū gol'jēn. Kako u ovaj tip idu i kolektivne imenice na -ād, očekivali bismo i momčād, ali u Od. XXIV, 428 čitamo i momčād, tako da nije jasno, treba li u neakcentuiranom stihu: »Zbunjeni zašto stojite ovako na lanād nalik« (Ilij. IV, 246) čitati nā lanād ili nā lanād.

Brzi akcent na proklitici ima među dvosložnim imenicama i-deklinacije i tip *rāvan rāvni* sa dosta potvrda baš za ovu riječ, od kojih evo samo jedne: »Ajasa dva su Trojance uzbijala, ko što brežuljak | Ustavlja vodu šumovit daleko se ū rāvan šireć« (Ilij. XVII, 748).

Ovdje ću spomenuti imenicu *māti mäterē*, koja na proklitici ima spori akcent: »Osam ih, à mati, što ih izlēgla, deveta bješe« (Ilij. II, 313), te u

akuzativu: »... ko zmiya, što izjede osam | Vrapčiča i matēr, što je izlēgla ih, devetu s njima« (Ilij. II, 327).

Od dvosložnih imenica srednjega roda s brzim akcentom prenose isti akcent na proklitiku, kako nas uči Maretić (Gram. i stil. 136), one, koje u prvom slogu imaju vokal *o* ili *r*: *òko* - *ù oko*, *sŕce* - *ù srce* (i neke druge, na pr. *ljèto* - *ù ljeto*, *ùho* - *zà uho*). U Ilijadi i Odiseji najčešće se od njih javlja imenica *sŕce*, koja na prijedlog uvijek prenosi akcent, na pr.: »Dok je u duši tako i *ù srcu* svojem promišljo« (Ilij. I, 193), ali na veznik čas prenosi, a čas ne prenosi akcent.

(Nastavit će se.)

PITANJA I ODGOVORI

NEĆU ILI NE ĆU?

Takvo se pitanje dakako postavlja samo za zajednički pravopis, koji priprema Pravopisna komisija. Po dosadašnjim pravopisima sasvim je jasno, da će onaj, koji piše po Boranićevu Pravopisu, pisati *ne ću*, a onaj po Belićevu *neću*. Za budući zajednički pravopis komisija je predvidjela pisanje *neću*, pa je to i objavljeno u 3. broju prošlogodišnjeg »Jezika« u članku »Glavni zaključci Pravopisne komisije«.

Tome rješenju prigovara nekoliko naših dopisnika. »Mislim, da se ovaj glagol«, piše jedan dopisnik, »ne može izjednačiti s glagolom *imati*, *nemati*, pa se analogno prema njemu pisati zajedno s negacijom (*imam*, *nemam*). Zanimjani se prezent glagola *imati* tokom vremena tako izmijenio, da se njegov drugi dio više ne govori samostalno. A to nije slučaj s glagolom *htjeti*.« Tu se, kao što ćemo vidjeti, naš dopisnik približio pravom razlogu. No on nastavlja: »Možda će tkogod reći, iako se ne radi o pravoj složenici (*ne ću*), da bi ipak trebalo pisati *neću*, jer se ona sastoji od dviju *nenaglašanih* riječi, koje se slijevaju u jednu. Ako bi to bio razlog da pišemo *neću*, onda bismo morali biti dosljedni pa pisati sve takve skupove zajedno: *nebih*, *kadčeš* i sl.«

Ovo je pitanje bilo već jednom raspravljano u stručnoj štampi. U časopisu »Hrvatski jezik« god. 1938. utvrdio je prof. S. Ivšić, u br. 2.—3., na str. 68., da je pravilnije pisati *neću*. »Naš će časopis pisati *neću* ne

zato, što tako određuje naš novi pravopis, nego zato, što je takvo pisanje u skladu s našim pisanjem *nemam* od *nejmam*. Vuk je pisao doduše *ne ću*, a po njemu i Maretić, no s postanjem se toga oblika bolje slaže pisanje *neću*. Oblici *neću*, *nećeš*, *neće* ... ne postaju tako, da se riječca *ne* združi s enklitičkim oblikom (*ću*, *ćeš*, *će*...), kako uči Maretić (v. Gram.¹ § 132 b i Gram.² § 309 c), nego je uprav *ne* sastavljeno s glagolom u jednu riječ, kao što je kod *nijesam* i *nemam*, kako je rekao Budmani (v. ARJ. III. 656 b). Budmanijevo mišljenje potvrđuje i različit akcenat *neću* pored *nećeš* prema *ne(hò)ću* pored *nè(ho)ćeš*, pa sam i ja već pred 30 godina prema takvoj razlici tumačio i naš osobito dijalekatski (posavski i čakavski) akcenat *něčeš* pored *neću* (v. Rad 187. 146) i obično i pisao *neću*.«

To Budmanijevo i Ivšićevo mišljenje prof. Boranić nije proveo u svojem Pravopisu, jer se vjerojatno držao Maretićeva tumačenja i jer nije htio prekidati pravopisnu tradiciju. Dakako, kad se pri stvaranju zajedničkog hrvatskosrpskog pravopisa komisija morala odlučiti za jedan od dvaju načina, koji se upotrebljavaju, ona se mogla odlučiti samo za onaj način pisanja, koji se može naučno bolje opravdati. Prema tome nema pravo naš dopisnik, kad predloženo pisanje *neću* uspoređuje s pisanjem *nebih*, *kadčeš*; naprotiv, bio je blizu rješenja, kad ga je uspoređivao s pisanjem *nemam*. Isti razlozi odlučuju za pisanje *nemam* i *neću*.